

Derzsy-Ben Ond

Nem te hiányoltál?

Bukóra állított ablak nem fékezte a hideget. A beözönlő szagoknak mintha lábuk volna – vegyülve, szétválva –, a falak között ténferegtek, mihelyt Ó ráismert valamelyikre, elhalványult, újabb tolakodott a helyére. Akadt közöttük savanyú és csípős, nyálkahártyáját ingerlő, a legtöbbet romlott étel is áraszthatta, de Ó úgy hitte, páccal vagy fedőréteggel kezelt felújított tárgyaké – darálónak vagy szekreternek gondolta –, melyeket a ház helyiségeiben tartanak. Megfigyelhette a fatárolót és az udvar egy darabját. A szárítókötélen megfagyott ingek integettek, egy gatyaszár olyan szélesre dagadt, mint a kéménykürtő. A szoknya, mintha most is a gazdáját kerítené körbe, jobbra-balra billegdelt, s amikor már szemérmetlenül fellibbent volna, újra lesimult. Dolmányos varjú szökdécselt alatta, mintha rugó lenne a lába. November éjjel a cseresznyés kertbe settenő fagy ráijesztett a fákra, fennmaradt levelüket egy óra alatt lehullatták, Ót annyi ideje kötözték a székhez, hogy potyogásukat elejétől látta. Fel-ágaskodó felhő megványadt, belakta fény az alját, morajlás bukdácsolt a tájon, recscsent egy dörejlés. Tágas ég ernyője alatt megaludt a csend, távoli léptek henyén piszkálgatták. Kivágódott az ajtó, s képtelen tárggyal, maréknyi kenőtollal belépett dunyhakabátban egy férfi, és laza terpeszben Ó elé állt.

– Tényleg terepukatató vagy – mondta, miközben a tollakat egy rézag-

gantyúra szórta. – Korábban idegen nyomokat észleltünk, egyszerre csak a ház körül mikulásgúnyában settenkedtél. Mit hihettünk volna? Akadnak rosszakaróink. Nem nagy verést kaptál, ahhoz képest, amilyen dühösek voltak a bátyáim. Vattaszakálladra vigyáztunk, a göncöd is strapabíró, jól állta azt a kis taposást. Új szemüveget veszel; orrcsontod nem tört, tudom milyen az, elhiheted. Kocsid kerekeit kifizeti a biztosító. Szóval mi legyen? Elengedjünk és lelépsz isten hírével?

– Az én hibám. Kézikocsin hagyott táblájuk, a „Holt primitív állatok”, befelé húzott.

– Aha. Kis vagánykodás puhított lécekből – írtak is róla. Viszont van itt más is. Olyasmibe botlottál, amibe nem kellett volna. Megérezem, kibevan ipari megszállottság. – Levágta Ó lábáról a kötelet, felrángatta, és kitámogatta a szobából. A nappaliban két férfi, idősebbek a dunyhakabátosnál, karosszékben ücsörgő asszonyt istápolták. A padlón, bőrösödő vértócsában, ritkás szakállú figura hevert, horpadt, faggyúszín arcából hegyesen meredt az orra. Kezslábasa beföldesedett a térdén.

– Azt akarjuk, hogy tisztán láss, ne legyenek kétségeid. Baleset volt. Anyánknak segített a ház körül. Ó meg nekibotlott barátunk létrájának. Beteg, kevés a tiszta pillanata. Ezt szúrta ki. Ha futni hagyunk, erről is fecsegni fogsz?

– Eltűnök, mint a kámfor.

A dunyhakabátos bekapcsolta a tabletet, megnyomta a Lejátszás gombot. A felvételen félhomály burkolta a hortyogót, majd utcafrontról készített videón harminc év körüli nő faggatta az irodaház tanácstalan portását. Utoljára hálósobabelső tárult elő, ahol a kérdezőtő nő az éjjeliszekrény-fiókra fektetett képen tetszelgett fotósának.

– Tudnunk kellett, ki fia borja vagy.

– A dunyhakabátos visszaadta Ő jogosítványát és az indítókulcsot. – Életedre szavaztam, ne élj vissza vele.

Ő átvágott a kerten, félig hámozott fésülködőasztal került az útjába (megpendítette a fában maradt tortaszeletelő kést); a kiállítási tárgy új politúrt kapott, az illatár egy részét így megfejtette. Megtalálta a kocsját, mind a négy kerekét felhasogatták. Karabineres alpinistaruhájából pózoló kreatúrát rögtönöztek. Szalmával tömött nadrág megrogyott, mintha lépne egyet, kötélzsákból kengyelt is fabrikáltak, ami bizarrabbá tette a hatást. Az erdőben már semlyékes talajon járt, a havas eső sodorszálaiból a szél nagyokat markolt. Az égkupolán a hasadék, ahogy a görögdinnyelék, kifelé halványulón vöröslött.

Másfeles olvasószemüveget vásárolt a könyváruházban, utána a próbababákkal tűzdelt kirakatok előtt ácsorgott. A főtéren lófrált, később a váróterem környékén csellengett. Néhány óvodáskorú gyereknek, akiket az anyjuk elécibált, cukorkát adott, megkérdezte tőlük, vannak-e barátaik és otthon szófogadók-e, majd a járművek sorát túlhaladva sötétebb részeket keresett, végül a park felől a jegypénztárak irányába kémlelt. Amint az egyik egyedül üldögélő nő felcihelődött, a

helyére telepedett; hamarosan egy másik – ugyanolyan vékony, bezárkózó – nő is felállt, akkor annak a székét foglalta el. Amikor két kisgyerekes család érkezett, megrázta a csengettyűjét, és elindult a szemközti Héttalvó Rocker Pubba. Átkelt a zebrán, az úton magzatpózban kucorgó biciklisre egy autós terítette kabátját. Megtorpant; nyúlánk árnyak ágaztak a kuksoló alól: élvefogó csapda az éjszaka rémeinek. Az ég ablakából egyszerre hengerlett alá a sötét, az első csillag, az est harsonása mellett bőséggel kiütközött a sok fehér pörsenés. A kocsmában hárman ráismertek, Ő italt hozott nekik, s az asztalukhoz fészkelte magát. A kerekképű, hátraférsült hajú fickó megkérdezte:

– Tényleg senki sem támogat, Ré? A zsákod sosem üres, minden nap hinted a zset, s hol van még a karácsony!

– Ne szapuld! – figyelmeztetett a baloldali szomszédja, kútágas termetét mintha darabokból hajtogatták volna. – Jó gyerek ez. – Hintáztatta a vállát, nem bírt mozdulatlanul ülni.

A pultos forró csokoládét tett Ő elé. Az asztalra simította a süvegét, bojtja nyúlfejet formázott, fülére napsárga hímzőcérnából készült a felirat: B Nyúl.

– Mikulás napján hány éves korotokig találatok cipőtökben csomagot? Ismertem egy krapekot, aki gimnazistaként is kapott, majd húsz év után a felesége folytatta a hagyományt. Kedvelem az ilyen családokat. Tagjaik nagyritkán acsarognak egymásra.

– Ha nagyon belemelegedsz, mint a minap – intette a társaság harmadik tagja –, kénytelen leszel még egy rundot állni.

– Nagyon igaz – kontrázott a lapaj. Poharába lógott veres ormánya.

Ónak az asztallapon versenyt futottak az ujjai, csokoládéjába kortyolva emelte fel a tekintetét. Régóta kísértette egy álom, ebben a pillanatban is érezte ficáncolását. Kikötőben bezálláshoz tolonganak az emberek, elszakad a tömegtől, hiába próbál feljutni a hajóra, megfeszíti az izmait igyekezetében, ám egyre csak sodródik. Legfurcsább benne, hogy orra előtt a kajszibarackok különítménye falat emelt az almafák raja előtt. Zaklatottan ébred, sokáig nem sikerül visszaaludnia.

– Faterom nyugdíjazása után harminc évig süppedt a foteljába, bámulta a reklámokat, vagy a lehalkított zsebrádiójára bólintva szendergett. Étkezéskor feléledt, hörpölvé termelte magába a levest. Kölyökként néha titkon fürkészttem, frusztrált voltam és csalódott, ábrázatomról olvashatta volna gondolatom: „Hogy vagy képes ilyen mocsok módon élni?” Anyám időnként elkapta ezeket a lopott pillanatásaimat, boldoggá tette, amiért hiába vágyom, hogy egyszer az öregem istenigazából nekidurálja magát, és apaként kezdjen létezni. Párszor, amikor tunyasága meggátolta, hogy felegyenesedjen és agyonvágjon, odaszisztem: „Rohadj meg!” Mintha fehér rolót húztak volna a pofázmányára, szeme kigúvadt, határára ért, hogy kivesse magát a fotelből és felaprítson, ehelyett bömbölt: „Rohadj meg te, te rohadt állat!” Azonmód gyönyör hatja át, nem őt, az anyámat, ha az én életem is káoszba fúl, kínlódásokkal keseredik, miként az övé, és végül feladom; boldogan gyászba borul évekre. Apám mindenféle háztartási munkára alkalmatlan volt. Ahányszor a mikróban zörgött az elmozdult a tálca, anyám igazgatta a helyére, mindent ő csinált, apám ruháit is

kikészítette, amit aznap fel kellett vennie. Amikor meghalt nagyanyám, két évig agyonmosott, kinyúlt holmijában járt. Megörökölt kopott szoknyákon látszottak az irdatlan ülep domborulatai, anyám pedig ezeket kezdte hordani, a rámaradt ócska, sarkán stoppolt pamutharisnyákat is felhúzta. Abban az időben merengő lett, mint a bazilika falára festett szent, tekintete is úgy fordult felfelé, akár a hátán dögönyözőt kutyanak. Könnyebb lett volna egész napos heccelést elviselni karanténban, mint nevetést csiholni belőle két másodpercen át. Egy ízben főtt kecsegével rukkolt elő, megcsodálhattam, ahogy izlésesen kecsesebbre eszi.

Még egy kört fizetett, s prémföveggel a hóna alatt kidülöngélt az utcára. Biciklis kacsázva került egy futó lányt, hujjogva kiállt a nyeregből, s mélyről lendülő a tenyérrrel a fenekére csördített. A lány félreszökkent, lófarka Ó arcába csapott, egyhelyben szurkálta a térdeit, pillanatokig nem tudta, meneküljön vagy fusson tovább.

Az ütközés nem akasztotta meg Ó gondolatát, visszaáramolt apjához. Dobozában szépiatónusú fényképek között irkafüzetet talált, rajzolt betűkkel, nem apja kézírásától, elejére rótták: Ég vásznán rajtot vett a Nap. Aki odaírta, szerette volna betelve látni a lapokat, hiába, üresek maradtak, Ó nem sejtette, kitől kapta az apja, és miért őrizte annyi éven át. Hogyan találkozott anyjával? Miért éppen itt kötöttek ki, miképp éltek fiatalkorukban? Abban biztos volt, hogy anyját a szorongás köldökzsinórral kapcsolta az élethez. Nagyanyjáról azért tudott, mert a szomszéd utcában lakott, azonban ő sem mesélt, napjait tompaságban töltötte, alighanem három ország nevé-

re sem emlékezett. Anyja egyszer-más-szor felpanaszolta, hogy feszélyezve jár a szülői értekezletekre, szégyenkezik fia miatt, pedig általánosban jó tanuló volt, legfeljebb pajtásaitól is elhúzódva élt. Anyja szuvenírbögréket gyűjtött, büszkévé tette Tupperware-garnitúrája, Lunasol és Sauvignon pohárszettje köre gyakran rendezgette kollekcióját, csakhogy edényei érintését élvezhesse. Ahányszor Ónál el akart érnivalamit – nyiratkozson, vegye fel a ronda, szűk nyakú garbót, hangosabban köszönjön előre, alázkodjék látványosabban –, sírva fakadt. Ó is bőgött, s engedett. Amikor egy alkalommal anyja beígérte (talán hetedik osztályos lehetett), hogy „Együtt sírunk”, teljes napra meggyűlölte. Viszont többé nem zsarolhatta.

Felásott rózsaaágyszélén járt. Rózsatövek gáncaiban fuvallom sipákolt, néma volt a lába nyomán felvert por hajcihője. Napszállat fényzivatárán pallos küllemű árnyékok fröccsentek, a juhar fűre borított rozsdafoltja kétakkorára vetődött. A kelő hold az ég ragacsán tapadt, akár a felnyalt bélyeg. Szállón vett ki egy lepusztult szobát, a portás teával is megkínálta, éjfélhallgatta egyik lakó monoton sirámit. Szürkületkor útra készen kinézett a folyosó körablakán. A föld mintha lábass volna, ég a fedele, felhőkunkorokat hánytak a hajnalcsík fehér peremén. Megrázták az utolsó fél év bajai, hektikussága mellől lecsúszott gerince vonalán, viszketeg árusza már sajgott, szurkált a veséje, égető érzés lüktetett húgycsőében. Mindezek elmúlnak valaha, vagy a tünetek komoly betegség feltámadásának jelei? Vesekövet kétszer zúzták, évtizedes magánnyal együtt járt, prosztatagyulladását lá-

bon kihordta. Buszon utazott, átült Balatonberényben leszálló nő helyére. Végigyalogolt Balatonfenyves Középcútján, csengetett a 34-es számú ház kapuján. A fiatal barkafűzhöz ballagott, s amikor függöny mögül kikandikált egy arc, nekieresztette a hangját: Megy a piha vándorútra / Végtelen sok utcahosszra / Töménytelen, lappang / Becsukódik: bevarratlan.

Ablak nyikkanását fojtott hang követte: – Áron, miért teszed magad nevetségessé?

A kert félgömbre nyírt puszpángján karját ölelésre táro baba nyújtózott, egy másikon szellebélelt, kígyónyelvforma zakójú biciklis kormányra hasalva tekert szűnyoglábain. A házból kilépő férfi nadrágjába túrte western ingét, félresöpörte az utána nyúló kezét. A fal betonszegélyén imbolygott.

– Eddig tartott, öregem. – Ótól négy lépésre lecövekelt. – Nem avatkoztam bele, gondoltam, felnőtt ember, csak túl lesz rajta, amiért lapátra tették. Nincs több mondanivalóm, viszont hívom a rendőrséget, ha nem kotródik el. S már csípőből teszem, ha jövőben felbukkan. – Visszabaktatott, az ajtóban elővette a telefonját.

Ót a szervizből keresték, ahová az autómentő szállította Subaruját, elkészültek a gumicserével. Átvágott a síneken, és a Gerle utca Privát bejáróján közelített a tóhoz. Ronggyá tépett felhők száguldottak, csenevész vízmosásba tévedt szél sírdogált. Piros dzsekis nő avarban térdepelt, horpadás felett körzött a tenyerével. Ó egy percig kémlelte, azután kérdezte:

– Boszorkány vagy, vagy varázsló?

– Mi jut eszedbe, Mikulás úr! Megérezem a téli szarvasgombát. Vannak szép henyészetek.

Ó búcsúzáshoz emelte a sipkáját. – Mindegy is – mondta. – Különben mind egy.

Parti Zónánál járt; kormozódó ég festett a vidéken, elmúlás szőtt az alkony mélabújába. Zizegő fűszigetek matattak a lopódzó hersegésbe, egy nyír magánya zárványában medített. A bozótöv felett egymást harapdálták a hársak, a szél békétlen zenéjébe hasított az ölyvek vijjogása. Huhogás kéredzkedett a szapora, kopogó hangra, s az őzsuta vágója már tompán pufogott, amikor a fenyves rákezdedt kardalára.

Otthon kivette a hűtőből az étel-dobozt, tányérra kotorta tartalmát, és a konyhapultra helyezte. A nappaliban tartójukba préselte az elől hagyott régi képes újságokat, majd szándékát két köhintéssel jelezve benyitott a hálószo-bába. Reluxa megszűrte a fényt, takarón szétterülő ősz haj látszott, arcból a görbült krumpliorr. Figyelte, ahogy a váll felemelkedik, s a két kótyagos szem ráfókuszál. Csuparác öreg-asszony hörrent, roppanva ingott a feje, mozgástól fülcimpája nyúlósan leffent, mint a túltejezett tésztamasz-sza. Az aranylánc medálja nekikoppant Offenbach Útinaplójához.

– Megfőztem a vacsorád; azt hittem, megmelegíted.

– Húzott az ágy, drágaságom, nem akartam felkászálódni. Megint nála jártál? Valld be, gézengúz. Juj, ki bántott?

– Muszáj enned. – Elvette a kötetet, s az asztalról az asszony keze ügyébe rakta a bíborkötésű emlékkönyvet, felütötte Miss Európává koronázott Simon Böske újságkivágásainál. Megállt, hát-ha újra elmeséli, hogy halála évében zacskó körtét vitt Böskének, aminek a

magányos özvegy úgy megörült, hogy kicsordultak a könnyei. Szülőházán emléktábla áll, Ó minden évszakban lefotózza, és a képet beragasztja az albumba. – Fel akarsz kelni? – Amíg megérkezett a válasz, ebédlőszekrényből kitorkálta apja irkafüzetét, s az utolsó oldalra jegyezte, ami már egy ideje foglalkoztatta: 12 év, 3 háború.

– Kedvelem a hideget – hallatszott sokára. Ó kilódította az ablakszárnyat, és addig állt előtte, amíg dideregni kezdett. Megborult pusztán becsípődött az ég, látóhatár sávja dagadt gyulladt sebéhez.

Behozta az ételt, köldökéig kitakarta az ágyban fekvőt, térdére helyezte az étkezőtálcát, csésze teát lötykölt az éjjeliszekrényre, végül a padlásra dobogott, és néhányat limbált a gerendákra lógatott plakátokon. Mindegyik eredeti, Offenbach-buffák premierjére készültek: Mesdames de la Halle, La Vie parisienne, La Grande-Duchesse de Gérolstein. A Kékszakáll ősbemutatóját 1866. február 5-én a Théâtre des Variétés-ben tartották, a falragasz alján elhalványult krikszkraksz az egyik librettista, Henri Meilhac kezétől való. Pókhasú kredencen Ó saját molinója (Letüdözött tüdő – Az örület című) – egy kollázs komor gondolataikba merült emberekről. Odébb, szűk folyosót hagyva, életnagyságú, fekete-fehér képekről kivágott alakokat fél centis karton vastagította, mindegyik kismellű, lehajtott fejű, középkorú nőt ábrázolt. Hármat belőlük levitt az udvarra, kitémasztójukra nyaklottak; várt, amíg bentről szólítják, akkor felöltötte a haját az arcába hullajtó nő pózát, s visszafogott lélegzettel, eldőléshatárig facsarodó testhelyzetbe merevült.

Obsitos katona(sakál)